

Nr 889

Av herr **Sundman**, om genomförande av standardboknummersystemet vid biblioteken.

Sedan några år arbetar Bibliotekstjänst, vilket företag ägs av Sveriges allmänna biblioteks förening, med de problem som sammanhänger med en rationell, automatiserad lånregistrering vid folkbiblioteken. En förutsättning för denna rationaliseringsåtgärd är bl. a. att systemet med standardboknummer (SBN) genomföres i Sverige.

Detta system — vars konstruktion jag här icke berör — är genomfört i England och USA. Man har beslutat genomföra det i Danmark, och det diskuteras med positivt intresse i ett stort antal länder, däribland även Öststaterna. SBN granskas i Sverige av en år 1968 bildad kommitté; ordförande i denna är biblioteksrådet Sune Lindqvist vid kungliga biblioteket. Enligt underhandsuppgifter kommer kommittén att längre fram i vår rekommendera att systemet genomföres även i Sverige. I all korthet kan sägas att standardboknummersystemet är en metod att entydigt identifiera en bestämd bok och att det är nödvändigt för att genomföra en internationell, lättillgänglig katalogisering.

Identifieringssystemet fyller även, som påpekats inledningsvis, en viktig roll vid övergång till en rationell lånregistrering vid de allmänna biblioteken. Sedan den 1 juni 1969 pågår försöksverksamhet med automatiserad utlåningskontroll vid en av Malmö stadsbiblioteks filialer i samarbete mellan stadsbiblioteket och Bibliotekstjänst. Erfarenheterna är goda, och man räknar vid Bibliotekstjänst med att en mera allmän tillämpning vid folkbiblioteken kommer att kunna påbörjas årsskiftet 1971/72.

En förutsättning är *dels* att böckerna uppnumreras enligt SBN-systemet, *dels* att biblioteken utrustas med de maskiner som är nödvändiga för den automatiska datainsamlingen.

Man räknar med att en omläggning i första hand kommer att beröra de folkbibliotek som har minst 200 000 utlån per år. Dessa bibliotek har i dag sammanlagt drygt 8 miljoner band. Enligt Bibliotekstjänsts kalkyler kommer en uppnumring enligt SBN-systemet att kosta ungefär 50 öre per band, eller sammanlagt upp mot 4 miljoner kronor. Den erforderliga maskinutrustningen på de olika biblioteken beräknas kräva en investeringskostnad av ungefär halva detta belopp.

Genomförandet av SBN-systemet och den automatiserade lånekontrollen kan inte betraktas som en enbart primärkommunal angelägenhet.

Försöksverksamheten i Malmö visar med all tydlighet att den datainsamling som sker kommer att bli av utomordentligt stor betydelse för litteraturforskning, kultur-

sociologisk forskning, katalogisering, interurban låneförmedling och Författarfondens lånestatistik för att nämna några exempel.

Det är av dessa skäl angeläget att bibliotekens uppnumrering enligt SBN-systemet och den automatiska datainsamlingen vid utlåningen, sedan den väl påbörjats, genomföres så snabbt som möjligt. På grund av de relativt höga investeringskostnaderna föreligger risk att kommunerna kan inta en avvaktande attityd. Tveksamhet kan också komma att uppstå vad angår omfattningen av den "retroaktiva" numreringen av bibliotekens äldre böcker. Det framstår därför som nödvändigt att de med genomförandet av SBN-systemet och den automatiserade lånekontrollen förknippade problemen snarast möjligt tas upp till granskning och övervägande av vederbörande statliga myndighet.

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställas,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om att skolöverstyrelsen får i uppdrag att utreda i vad mån statliga insatser kan bli erforderliga för ett snabbt genomförande av standardboknummersystemet och att granska därmed sammanhängande problem.

Stockholm den 28 januari 1970

P. O. Sundman (cp)
